

PROIECTUL REFORMEI MONETARE

AL LUI ALEXANDRU IOAN CUZA

Elena ARCUȘ-JANTOVAN

În prima jumătate a secolului al XIX-lea în Țările Române circulau în continuare câteva zeci de tipuri de monede străine. Așa cum încă din secolul al XVII-lea domnitorii români nu băteau monedă proprie, ca efect a interzicerii dreptului monetar de către otomani, moneda pătrundea în cantități destul de impunătoare pe calea schimburilor comerciale și a războaielor. Unii domni români din secolului al XIX-lea, cum ar fi Barbu Știrbei al Munteniei, Grigore Alex. Ghica din Moldova au făcut tentative de a emite monede locale, dar acestea au eșuat.

În urma unirii Principatelor sub Alexandru Ioan Cuza, problema monetară era una ce trebuia soluționată în regim urgent. Lipsa metalului și tehnologiei monetare făcea imposibilă rezolvarea acestei probleme fără un ajutor din exterior. În condițiile complicate de după Războiul Crimeei, nu erau multe prea țări care ar fi oferit un ajutorul necesar. În condițiile financiare de grele în care se afla noul stat, la începutul anului 1859 a fost discutată problema creării unui nou sistem monetar și obținerea unui împrumut din exterior. Cu toate că obținerea împrumutului era extrem de dificil de realizat, băncile europene priveau sceptic capacitatea Principatelor Unite de a face față creditului, totuși guvernul francez decide acordarea unui împrumut de 60.000.000 franci, fapt confirmat oficial la 18 noiembrie 1859. Moneda Principatelor Unite urma să fie bătută în monetăriile franceze, având ca model sistemul acestei țări. Pentru moment Cuza a fost nevoit să renunțe la ideea înființării unei monetării la București. Responsabil de realizarea

tratativelor în problema monetară a fost numit Victor Place, consulul Franței la Iași. La 27 mai 1860 au fost semnate atât convenția de împrumut cât și cea de producție a monedelor, iar la 30 septembrie 1860 guvernul înaintează Corpurilor Legiuitoare legea asupra împrumutului.

Proiectul reformei monetare prevedea baterea a monedelor în sumă de 150.000.000 franci timp de cinci ani. În primii doi ani ai reformei se prevedea confecționarea monedelor în sumă de 100.000.000 franci, dintre care 65.000.000 piese de aur, 30.000.000 piese de argint și 5.000.000 piese de bronz. Unitatea monetară de bază trebuia să fie piesă de argint cu greutatea de 5 grame și care urma inițial să se cheme după modelul francului francez – “român”, mai apoi, când proiectul era deja gata s-a schimbat denumirea în “romanat”. Aceste piese aveau să fie similare francului, având ca subdiviziuni decima sau banul, a zecea parte, iar centima sau bănișorul – a suta parte. Materia primă necesară urma să fie oferită de către statul român. Datele referitoare la proiectul de reformă monetară și modelele monedă Principatelor Unite au fost recuperate grație disponibilității fiului lui Victor Place, Henri Place, care a oferit cercetătorilor materiale din arhiva familială.

Proiectul reformei monetare din vara anului 1860 prevedea baterea de piese de aur de 20 de români, de argint de 1/2, 1, 2 și 5 români și de bronz de 1, 2, 5 și 10 centime. O recomandare propunea ca și piesa de 5 români să fie de aur. Moneda de aur de 20 români urma să fie echivalentă cu un napoleon de aur de 20 franci. Piesa de 5 români, de argint, trebuia să fie de mărimea și valoarea unei piese de 5 franci.

5 români ce urmau să fie bătuți după modelul francez.

Piesa de 10 centime, de bronz, avea să fie ca și cea franceză de valoare echivalentă. Aceste piese nu au mai fost puse în circulație, acordarea împrumutului a fost stopată și proiectul reformei monetare a fost înghețat în ciuda importanței deosebite pentru Principatele Unite.

În anul 1864 a urmat încă o încercare de reformă monetară, de această dată Alexandru Ioan Cuza a propus confecționarea unui singur model de monede – piese de aramă de 5 sutimi. Ele au fost confecționate la Paris în

aceiași an și trimise în țară în număr foarte mic, ca exemplare de probă, dar și ele nu au ajuns să fie puse în circulație.

Piesa de 5 sutimi din 1864, cu efigia domnitorului pe avers.

Proiectul de reformă monetară complexă a fost o dovadă a conștientizării de către conducerea statului a necesității schimbărilor în circulația banilor în Principatele Unite, dar mai mulți factori interni și externi nu au contribuit la realizarea lui. Proiectul de reformă a lui Alexandru Ion Cuza a fost practic irealizabil, luând în considerație problemele financiare ale statului, și atitudinea ostilă a Imperiului Otoman și a celui austriac care nu priveau cu ochi buni această reformă, atâta timp cât circulația monedelor proprii pe teritoriul Principatelor Unite le aducea venituri considerabile. Franța pentru a evita un conflict direct cu Imperiul Otoman a stopat colaborarea în contextul reformei monetare, refuzând într-un final împrumutul negociat.

Starea de suspans a lucrurilor s-a păstrat până în anul 1867 când se realizează reformă monetară, prin Legea adoptată la 22 aprilie, în cursul aceluși an fiind bătute și primele monede de arama. Imperiul Otoman și-a dat acordul pentru realizarea acestei Legi. Astfel introducerea în circulație a monedei naționale a dus la diminuarea rolului monedei străine, care cu timpul a fost exclusă din circulație economică.

Deși proiectul de reformă monetară a lui Alexandru Ion Cuza nu a fost realizat intențiile domnitorului merită a fi evidențiate pentru încercările de ameliorare a situației în care se afla statul român.

Bibliografie:

Băicoianu C.I., *Istoria politicei noastre monetare și a Băncii Naționale*, vol.1, partea 1, București, 1932.

Condurache C.I., *Istoricul sistemelor monetare în țările române până la 1867*, in: *Buletinul Societății Numismatice Române*, anul XXVII-XXVIII, nr. 81-82, iul-sep 1933-1934, partea I, București, 1933.

Iliescu O., Radovici P., *Monetele României*, București, 2004.

Iorga N., *Banii lui Cuza-vodă*, in: *Buletinul Societății Numismatice Române*, anul XVIII, nr. 47, 1923, p. 65-81.

Kirițescu C.C., *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol. 1, București, 1997.

Moisil C., *Ion C. Brătianu și moneta națională*, in: *Cronica numismatică și arheologică*, anul II, no. 1-2-3, mai-iulie, București, 1921.

Popp V.N., *Moneda lui Cuza-Vodă*, in: *Buletinul Societății Numismatice Române*, anul XVI, nr. 40, oct.-dec. 1921, București, 1922.